AH 381

2026Z20024

Antwoord van minister Heinen (Financiën) (ontvangen 15 oktober 2026)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2026-2027, nr. 266

1. **Bent u op de hoogte van de onthulling in een recent commissiedebat dat Nederland de belasting op aardgas niet kan verlagen zonder het risico om maximaal 600 miljoen euro aan geld uit het Europese coronaherstelfonds mis te lopen?**

De Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF) is een vorm van resultaatgericht begroten, met uitbetaling op basis van het bereiken van mijlpalen en doelstellingen. Dit betekent dat er financiële gevolgen kunnen optreden wanneer mijlpalen of doelstellingen uit het Nederlandse Herstel- en Veerkrachtplan (HVP) niet worden behaald of worden teruggedraaid gedurende de looptijd van de HVF.

2. **Klopt het dat kabinet-Rutte IV in ruil voor geld uit het Europese coronaherstelfonds aan de Europese Commissie en/of andere EU-instellingen heeft beloofd de belasting op aardgas te verhogen? Zo ja, wie heeft deze afspraak namens Nederland gemaakt, is de Kamer hier ooit expliciet over geïnformeerd en heeft de Kamer hier ooit expliciet mee ingestemd?**

Nederland heeft in 2022 een nationaal HVP opgesteld en ingediend bij de Europese Commissie. Nederland heeft er daarbij voor gekozen reeds bestaand en begroot beleid in het HVP op te nemen, waaronder de energiebelasting. De Kamer is meerdere malen geïnformeerd gedurende de periode waarin het plan is opgesteld, onder andere over het eerste concept dat is ingediend bij de Europese Commissie en de indiening van het formele plan.[1]

3. **Kunt u een volledig overzicht met de Kamer delen met alle maatregelen die Nederland in het kader van het Europese coronaherstelfonds aan de Europese Commissie en/of andere EU-instellingen heeft beloofd, inclusief afspraken die later zijn gewijzigd of geschrapt?**

Over de maatregelen in het HVP, de voortgang van de uitvoering van het HVP en de wijzigingen van het HVP is de Kamer gedurende de looptijd van het plan geïnformeerd via Kamerbrieven, voortgangsrapportages en verslagen van de Ecofinraad.[2] Voor een volledig en actueel overzicht van de maatregelen en de daaraan gekoppelde mijlpalen en doelstellingen wordt verwezen naar het

[1] Zie onder meer Kamerstuk 21501-07, nr. 1827, Kamerstuk 21501-07, nr. 1880.
[2] Zie onder meer Kamerstuk 21501-07, nr. 2187, Kamerstuk 21501-07, nr. 2144, Kamerstuk 21501-07, nr. 2159.

geldende Raadsuitvoeringsbesluit ter vaststelling van het Nederlandse HVP.[3] Hierin zijn ook de wijzigingen van het Nederlandse HVP verwerkt.

De mijlpalen en doelstellingen in het Raadsuitvoeringsbesluit zijn juridisch bindend gedurende de gehele looptijd van de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit. Er is zodoende geen onderscheid te maken tussen kabinetten.

Evenmin is er op voorhand te zeggen welke financiële consequentie (korting) aan het niet-behalen of terugdraaien van een mijlpaal of doelstelling verbonden is. De hoogte van een eventuele korting is vooraf niet met zekerheid vast te stellen, omdat de Europese Commissie hierbij een discretionaire bevoegdheid heeft. Op basis van de kortingsmethodologie die de Commissie hiervoor hanteert volgt dat voor een belangrijke hervorming een korting kan oplopen tot circa €653 miljoen per niet-behaalde mijlpaal of doelstelling[4].

4. Kunt u in dat overzicht per afspraak vermelden welk kabinet welke afspraak heeft gemaakt, welke Nederlandse wet en/of maatregel hieraan vastzit, hoeveel geld ermee gemoeid is en wat er in de praktijk gebeurt als Nederland de afspraak toch niet uitvoert?

Zie het antwoord op vraag 3.

5. Welke Nederlandse wetten, maatregelen en/of besluiten kan de Kamer door deze gemaakte afspraken niet zonder (financiële) gevolgen verwerpen, wijzigen of terugdraaien? Klopt het dat dit naast belasting op gas ook geldt voor aanstaande of reeds genomen besluiten omtrent onder meer het pensioenstelsel, vliegbelasting, CO2-heffingen, autobelastingen, arbeidsmarktbeleid, zelfstandigenaftrek en de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor ZZP'ers?

Zie het antwoord op vraag 1. Er zijn financiële gevolgen indien door een beleidswijziging een in het HVP vastgelegde mijlpaal of doelstelling niet wordt behaald of een reeds behaalde mijlpaal of doelstelling wordt teruggedraaid. Voor het volledige overzicht van de voor Nederland geldende mijlpalen en doelstellingen wordt verwezen naar het Raadsuitvoeringsbesluit.[5] Gedurende de looptijd van de HVF bestond de mogelijkheid om op bepaalde gronden maatregelen te wijzigen. Het Nederlandse HVP is om die reden ook een aantal keer gewijzigd.

6. Bent u van mening dat de Kamer nog open en vrij kan beslissen over Nederlandse wetten, maatregelen en/of besluiten wanneer het verwerpen,

---

[3] Zie het raaduitvoeringsbesluit.
[4] Zie onder meer Kamerstuk 21501-07, nr. 2159. Kamerstuk 21501-07, nr. 1970

[5] Zie het laatste Raadsuitvoeringsbesluit

wijzigen en/of terugdraaien daarvan Nederland honderden miljoenen of zelfs enkele miljarden euro's kan kosten?

De Kamer behoudt uiteraard altijd haar besluitvormende bevoegdheid t.a.v. wetgeving. Zoals aangegeven is de Kamer gedurende de totstandkoming, wijziging en uitvoering van het HVP meerdere malen over de inhoud en strikte vereisten van het HVP geïnformeerd via Kamerbrieven, voortgangsrapportages en verslagen van de Ecofinraad. [6]

Mede op aandringen van Nederland zijn in de HVF-verordening strenge eisen gesteld aan de conditionaliteit van de plannen. Het idee hierachter is dat lidstaten hervormingen implementeren die de economie van de lidstaten en in het verlengde daarvan de EU als geheel versterken. De HVF-systematiek kon hieraan een bijdrage leveren, onder meer door het verbinden van conditionaliteiten aan het toekennen van publiek geld. Een sterke en effectieve relatie met het Europees Semester was van belang, met inachtneming van nationale beleidsvrijheid en proportionele verhouding tussen ambitieniveau van beoogde hervormingen en ontvangsten door lidstaten. Onderdeel daarvan is, zoals in het antwoord op vraag 1 is toegelicht, dat het niet-behalen of terugdraaien van een HVP-mijlpaal of -doelstelling binnen de looptijd van de HVF financiële gevolgen kan hebben. Vanzelfsprekend is ook Nederland vervolgens gedurende de uitvoering van het HVP zelf ook gehouden te voldoen aan de vereisten van de HVF-verordening. Bovendien was het mogelijk om op bepaalde gronden maatregelen te wijzigen.

7. Hoeveel geld heeft Nederland inmiddels uit het Europese coronaherstelfonds ontvangen, hoeveel staat nog open en hoeveel kan Nederland nog mislopen? Graag een uitgebreide toelichting.

Nederland kan op grond van het HVP in totaal aanspraak maken op €5,4 miljard. De eerste drie betaalverzoeken, ter waarde van in totaal circa €3 miljard, zijn door de Europese Commissie goedgekeurd en uitbetaald. Het vierde betaalverzoek ter waarde van €661 miljoen is op 7 september 2026 positief beoordeeld door de Europese Commissie en bevindt zich in de afrondende procedure.

Het vijfde en laatste betaalverzoek ter waarde van €1,7 miljard is inmiddels ingediend. De Europese Commissie beoordeelt de laatste betaalverzoeken voor het einde van 2026. In de Kamerbrief van 13 mei 2026 is aangegeven dat de Commissie de laatste betaalverzoeken voor het einde van het jaar beoordeelt en bij een positieve beoordeling ook voor het einde van het jaar uitbetaalt.

[6] Zie onder meer Kamerstuk 21501-07, nr. 2187, Kamerstuk 21501-07, nr. 2144, Kamerstuk 21501-07, nr. 2159.

8. Hoeveel heeft Nederland zelf direct en indirect betaald aan het Europese coronaherstelfonds, hoeveel gaat Nederland er nog aan betalen in de toekomst, tot wanneer lopen deze betalingen uiterlijk en hoeveel houdt Nederland in verschillende scenario's onderaan de streep netto over? Graag een uitgebreide toelichting.

De HVF heeft als doel om bij te dragen aan het economische herstel en de economische veerkracht in reactie op de economische neergang als gevolg van de COVID-19 crisis. Dit om de economische convergentie in de EU te bevorderen op het moment dat deze dreigde af te nemen als gevolg van de COVID-19 pandemie. Middelen werden daarbij verdeeld onder lidstaten op basis van de bevolkingsomvang, het bbp per hoofd, het werkloosheidspercentage en de afname van het bbp. Daarmee is de herstel- en veerkrachtfaciliteit een instrument van solidariteit. Nederland kan aanspraak maken op in totaal €5,4 mld. uit de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit.

Het giftendeel van de HVF heeft een totaalomvang van €360 mld. Voor de financiering hiervan leent de Europese Commissie namens de Europese Unie middelen op de kapitaalmarkt. Zij doet dit gedurende de looptijd van de HVF en naar gelang de financieringsbehoefte. De leningen die de Commissie ten behoeve van de HVF is aangegaan en de rentekosten die hierbij gemoeid zijn dienen uiterlijk 31 december 2058 te zijn terugbetaald.[7] Nederland draagt niet op programmaniveau bij, maar via de jaarlijkse afdrachten aan de Europese begroting als geheel. Op basis van de voorgestelde jaarbegroting 2027 bedraagt het Nederlandse aandeel in de eigen middelen waarmee de begroting wordt gefinancierd circa 5,1%.

De precieze omvang van het Nederlands aandeel in aflossingen en de rentekosten is afhankelijk van een aantal factoren, waaronder de uiteindelijke totaal benutting van het HVF-budget, de rentestanden, de ontwikkeling van het BNI-aandeel en de afspraken over de tijdslijn voor de aflossingen

9. Tot wanneer blijft Nederland aan de in het kader van het Europese coronaherstelfonds gemaakte afspraken gebonden? Graag een uitgebreide toelichting.

De mijlpalen en doelstellingen uit het HVP moesten uiterlijk 31 augustus 2026 zijn behaald. De HVF loopt tot en met 31 december 2026, de uiterste datum waarop middelen aan lidstaten kunnen worden uitbetaald. Tot de afronding van de HVF op 31 december 2026 kan ook het terugdraaien van een eerder behaalde mijlpaal of doelstelling financiële gevolgen hebben.

10. Kunnen wetten, maatregelen en/of besluiten als gevolg van de gemaakte afspraken nadat de betaling door de Europese Commissie en/of andere EU-

[7] eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020D2053

instellingen is uitgekeerd later zonder consequenties zoals terugvordering worden gewijzigd of teruggedraaid? Zo nee, waarom niet?

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1 kan het terugdraaien van een reeds behaalde mijlpaal of doelstelling binnen de looptijd van de HVF financiële gevolgen hebben. De kortingsmethodologie is gedurende de looptijd van de HVF eveneens van toepassing op reeds behaalde mijlpalen en doelstellingen die worden teruggedraaid, wanneer de maatregelen naar verwachting een blijvend effect te hebben.

11. Kan Nederland nog afzien van met de Europese Commissie en/of andere EU-instellingen gemaakte afspraken? Zo ja, wat gebeurt er dan met het geld in het Europese coronaherstelfonds dat voor Nederland gereserveerd was en wat zou dit Nederland precies kosten? Zo nee, is het kabinet van mening dat Nederland nog volledige beleidsvrijheid heeft over eigen wetten, maatregelen en/of besluiten?

Zie de antwoorden op de vragen 1, 6 en 9. De afspraken uit het Nederlandse HVP zijn vastgelegd in het juridisch bindende Raadsuitvoeringsbesluit. Afwijking daarvan kan financiële gevolgen hebben voor de ontvangst van HVF-middelen. Nederland heeft alle betaalverzoeken ingediend en het kabinet is van mening dat alle mijlpalen en doelstellingen zijn behaald.

12. Bent u bereid alle onderliggende afspraken en correspondentie met de Europese Commissie en/of andere EU-instellingen in het kader van het Europese coronaherstelfonds openbaar te maken en voortaan geen Nederlandse wetten, maatregelen en/of besluiten meer aan Europees geld te koppelen zonder voorafgaande, expliciete toestemming van de Kamer? Zo nee, waarom niet?

Het HVP, de beoordelingen door de Europese Commissie en het Raadsuitvoeringsbesluit zijn openbaar. De Kamer is zoals aangegeven gedurende de totstandkoming en uitvoering van het HVP daarnaast meerdere malen geïnformeerd via Kamerbrieven, voortgangsrapportages en verslagen van de Ecofinraad.[8]

[8] Zie onder meer Kamerstuk 21501-07, nr. 2187, Kamerstuk 21501-07, nr. 2144, Kamerstuk 21501-07, nr. 2159.